

taurant; tegenover het podium waarop de klassiekers uit het gouden tijdperk van Calderon en Lope de Vega werden opgevoerd. Even behulpzaam bij het bevrijden van *Guernica* uit een wurgende kunsthistorische houdgreep is Francisco Calvo Serraller geweest, die het eerst de intrigerende gedachte opperde dat we het werk moeten plaatsen in het genre van het stilleven.

Er zijn een paar details in het werk die voor mij onbegrijpelijk blijven. Onder aan het schilderij, iets links van het midden, gevangen tussen de benen van het paard, is een pijl zoals we die vaker zien op een militaire kaart, langs de weg of in het theater, als een signaal voor de acteur dat hij op moet. Waarom bevindt die pijl zich op een Spaans plein, op een rooster van kriskras geplaatste markeringen, die een binnenruimte aanduiden? Is dit een theaterdecor? Kijk naar de deur uiterst rechts. Klop erop in je verbeelding. Hij is hol. Als dit werkelijk een podium is, wat is dan het toneelstuk? Waar zijn we aangeland in het verhaal? Dit zijn allemaal legitieme vragen die we moeten trachten te beantwoorden; vragen die ons dwingen op een andere manier naar het schilderij te kijken.

Sommige critici vonden het theatrale en het opgeklopte drama van *Guernica* veel te overtrokken en ongemakkelijk naar de karikatuur neigend. Maar dat is duidelijk de verkeerde manier om naar

een schilderij te kijken, waarvan de kracht en de universele zeggingskracht nu juist liggen in zijn manipulatie van oude archetypen. Picasso wist maar al te goed dat een naturalistische weergave van de feitelijke gruwelen alleen maar banaal kon zijn. Paradoxaal genoeg begreep hij dat hoe dichter je het realisme naderde, des te minder overtuigend het beeld zou zijn. Net als bij Zadkines Rotterdamse monument was het slechts via een brutaal expressionisme dat het authentieke gevoel, kundig verborgen achter het masker van de acteur, het publiek kon schokken. Het theater biedt zowel het publiek als de acteurs een kunstmatige ruimte om passies en wreedheden uit te spelen en te ondergaan. Het was precies het soort ruimte dat Picasso nodig had toen hem werd gevraagd het uiterste te vergen van zijn genie en tot de grens te gaan van wat een kunstwerk op overtuigende wijze kan uitdrukken.

Ballet

Toen Picasso voor het eerst de opdracht kreeg om *Guernica* te schilderen, had hij nog nooit eerder op zo'n schaal gewerkt, met uitzondering uiteraard van de achtergronden voor Diaghilevs Ballets Russes. Picasso's geestelijke wereld werd in deze tijd volledig overheerst door het theater. In dezelfde studio waarin hij werkte, had Georges Bataille